

Nagy Szent Leó karácsonyi beszéde

Ujjongjunk az Úrban, kedveseim, és a lélek gyönyörködésével vigadozzunk. Mert felragyogott nekünk az új váltság napja, mely helyreállítja a régi üdvöt, s megszerzi az örök boldogságot. Az év körforgásával megújul számunkra üdvösségünknek misztériuma, mely kezdettől fogva megígértetett, a végső időben megadatott, s vég nélkül maradandó. Mely ünnepen méltó, hogy fölemelt szívekkel az isteni titkot imádjuk, hogy ami Isten felséges ajándékaképpen megtörténik, azt az Egyház nagy örömei között kultuszában ünnepelje. Mert a mindenható és kegyelmező Isten, kinek természete a jóság, akarata a hatóerő, és kinek művelkedése tiszta irgalmasság, - mindjárt azután, hogy a Sátán rosszakarata irigységének mérgével minket halálra adott, atyai jóságának előre elhatározott orvosszerit a halandók megújítására már a világ kezdetén előre megígérte. Kijelentette ugyanis a Kígyónak, hogy el fog jönni az, ki az ártó fejnek fennhéjzását a maga erejével megtöri, az asszonynek Magzata, vagyis Krisztus, aki testben érkezik. Egy emberről beszél, aki a szűztől születik, s az emberi nemnek megrontóját a maga romlatlan születésével megítéli. Mert a Sátán azzal dicsekedett, hogy cselével rászedve az embert isteni adományaitól megfosztotta, a halhatatlanság ruhájától lemeztelenítette, a halál kemény ítéletének alárendelte, s hogy maga-magának vigasztalást talál a kárhozat kínjai közt abban, hogy bukásának társakat talált. Sőt azzal dicsekedett, hogy Isten igazságosságát, az emberrel szemben hozott szigorú ítéletét kihasználva őt eredeti elhatározásának megváltoztatására tudta kényszeríteni. Ezért Isten elrejtett döntésének elrendezése folytán szükséges volt, kedveseim, hogy a megváltozhatatlan Isten - kinek akaratát nem lehet jóindulatától megfosztani - atyai jóságának első elhatározását egy titokzatosabb misztériummal valósítsa meg, nehogy az ember, akit a Sátán gonosz ravaszsága a bűnbe hajtott, Isten terve ellenére végleg elveszen.

Mikor eljött tehát az idő, kedveseim, mely az ember megváltására előre kijelöltetett, belép a földi mélységekbe Urunk, Jézus Krisztus. Alászáll a mennyei székéből, de el nem hagyva az atya dicsőségét, s új renddel, újfajta születéssel megszületik. Új renddel, minthogy aki a maga természetében láthatatlan, a mi természetünk szerint láthatóvá vált. A megfoghatatlan megfoghatóvá akart lenni. Aki minden idők előtt létezik, elkezdett időben létezni. A világmindenség ura fenséges méltóságát mintegy elburkolva, fölvette a szolgálai alakot. A szenvedésre képtelen Isten nem tartotta magához méltatlannak, hogy szenvedésre és halálra képes ember legyen, s magát a halál törvényének alávesse. És újfajta születéssel születik a világra: Szűz méhében fogant, szűztől született, atyai testnek érzéki vágya nélkül, az anyai test érintetlenségének megsértése nélkül. Mert ilyen származás illett ahhoz, aki majd az embert üdvözíti: aki az emberi nemhez illő természetet birtokolja, de nem ismeri az emberi test szennyezettségét. Mert a testben megszülető Alkotó maga Isten, amint az arkangyal a boldogságos szűz Máriához szólván tanúsítja: "A Szentlélek száll le rád, és a Magasságbelinek ereje megárnnyékoz téged, azért a Szent, aki tőled születik, Isten Fiának hívattatik." A származás módjában tehát nem hasonlít a többi emberhez, de hasonlít emberi természetében. Hitünk szerint e származás nem az emberi szokások szerint történt, hanem az Isteni hatalom tette lehetővé, hogy a szűz foganjon, hogy szűzen szüljön és szűzen megmaradjon. Nem annak képességére kell tehát gondolnunk, aki szül, hanem annak döntésére, aki születik, s aki úgy születik meg emberként, ahogy ő akarja és végrehajtja. Ha az emberi természet valóságát keresed, ismerd meg testének anyagát. De ha származásának mikéntjét vizsgálód, valljad meg isteni erejét. Azért jött Urunk Jézus Krisztus, hogy a mi betegségünket elvegye, nem pedig azért, hogy maga is beteg legyen. Nem azért jött, hogy vétkeinkben részt vegyen, hanem hogy azokat orvosolja. Azért jött, hogy a romlottság mindenféle betegségét és a fertőzött lelkeknek mindenfajta sebeit kezelje, s emiatt szükséges

volt, hogy újfajta születéssel szülessen az, aki a szennyezetlen ártatlanság új kegyelmét hozta meg az emberi testeknek.

Illett, hogy a szülőanya kezdeti sértetlenségét a megszülető romlatlanság megőrizze, a tisztaság zárját, a szentség Istennek tetsző szálláshelyet - a Szentlélek erejének beárasztása folytán - épségben megtartsa az, aki az elesetteket felemelni akarta, a megtörteket megszilárdítani, a testi gyönyörök fölött győzni képes tisztaság erényét jött adományozni. Hogy a szüzesség, mely másokban nem maradhat épen a nemzés során, nekik is utánozható legyen a hitvallás és újjászületés által.

És ebben, kedveseim, hogy Krisztus szüztől akart születni, vajon nem egy magasabb okosság működése tűnik-e élénk? Az ugyanis, hogy a Sátán előtt rejtve maradjon, hogy az emberi nem szabadítója születik meg, s midőn a Lélek által való fogantatásról nem tud, s nem lát mást, mint amit bármely más születésnél, azt hihesse, nem másfajta ez a születés, mint a többieké. Akinek természetét ugyanis mindenki máshoz hasonlónak látja, annak születése okát is mindenki máséhoz hasonlónak vélheti. Nem érti meg, hogy szabad a kihágás által okozott kötelektől az újszülött, hiszen látja, hogy érvényes reá a halandóság gyöngesége.

Igaz ugyanis az Isten irgalmassága, amikor bár az emberi nem helyreállítására kimondhatatlanul sokféle eszköz állna rendelkezésére, elhatározása azt az utat választja, hogy az ördögi mű lerombolására nem hatalmának erejét használja, hanem igazságosságának logikáját. Mert nem volt az indokolatlan, hogy az ősi ellenség kevélysége magának minden ember fölött zsarnoki jogokat követelt. Nem volt az jogtalan, hogy uraskodásával elnyomta azokat, akiket Isten parancsától úgy elédesgette, hogy az ő saját akarata előtt önként meghódoljanak. Nem lehetett a neki meghódolt emberi nem eredeti szolgaságát másképpen megszüntetni, csak ha az győzi le őt, aki neki alá van vetve, az Ember. S hogy ez megtörténhessen, a szüztől férfi magva nélkül születvén lép föl Krisztus, a szüztől, kit nem férfivel való együttlét tett termékennyé, hanem maga a Szentlélek. És bár egyetlen anya sem foganhat az (eredeti) bűn megjelenése nélkül, Mária éppen attól nyer mentesítést, aki megtermékenyítette őt. Ahol ugyanis nem történik meg az atyai mag átömlése, ott az (eredeti) bűn föltja sem keveredhet be. A sértetlen szüzesség nem ismer testi kívánságot, de megadja az emberi természethez az anyagot. Az anyától az emberi természetet veszi a szülött, de nem veszi az (eredeti) bűnt. A "szolgai alak" férfi hozzájárulása nélkül teremtetik meg, hogy az új ember úgy viszonyuljon a régihez, hogy az emberi nem valóságát magára vegye, de kizárja a régi ember alaphibáját.

Minthogy az irgalmazó és mindenható Üdvözítő az ember fölvételének kezdő eseményeit úgy rendezte el, hogy az ő emberségétől elválaszthatatlan istenségének erejét a mi gyöngeségünk fátyla alatt elrejtse, akkor megcsalatott a magabiztos ellenség ravaszsága: mert az egész emberi nem üdvösségére világra jött gyermek születéséről azt hitte, éppúgy le van az kötelezve neki, mint minden más emberi szülött. Látta, mint sírdogál, mint könnyezik, látta őt pólyákba takarva, látta őt a körülmételésnek alávetve, látta őt, amint a törvénszabta áldozat felajánlását teljesíti. Aztán látta őt, amint a gyermekkor rendje szerint felserdül, s amíg férfikorba nem jutott, nem kételkedhetett benne, hogy a természet rendje szerint növekedik. A Sátán kellemetlenségeket hozott reá, sokféle átkos dolgot, sértést, gyaláztatot szitkot halmozott reá, végül pedig dühének egész erejét reá zúdította. Kísértéseinek egész fegyvertárát kipróbálta rajta, és mivel tudta, milyen méreggel van megmérgezve az emberi természet, azt hitte, sohasem tud az első kihágás következményeiből fölkelni az, akinek halandóságára oly sok bizonyítékot tapasztalhatott. Kitartoán támadt a szemtelen ragadozó, a mohó végrehajtó az ellen, akinél pedig semmije sem volt, s mert az eredeti bűnről szóló ítélet általános adóslevelet és felhatalmazást adott arra, amire törekedett, behajtani törekedett a gonoszság büntetését azon is, akiben pedig semmi bűn nem találtatott. Ezért azután a gonosz sugalmazásra létrejött halálhozó paktum-szerződés felbontatik, s amikor a jogosnál többet követel, attól is egészen megfosztatik, ami járna neki. Az erős saját bilincseivel köttetik meg,

és minden kiagyalt gonosz terve saját fejére fordul vissza. Amikor láncra verik az urat, a szolgaságban tartottak is kiszabadulnak. Az ősi folttól megtisztított természet visszatér méltóságába, a halált lerombolja a Halál, a születést helyreállítja a Születés, mert a megváltás is elveszi a szolgaságot, az újjászületés is megváltoztatja a rossz származást, a hit pedig megigazulttá teszi a bűnöst.

Aki tehát a krisztusi névvel igazul és hűségesen élven dicsekedel, ennek a kiengesztelődésnek kegyelmét igaz ítélettel vedd fontolóra. Neked, aki egykor elvetett voltál, neked, aki a paradicsomból kiűzöttél, neked, aki hosszas számkivetésben haldokoltál, neked, aki porrá és hamuvá foszlottál, akinek már reménye sem volt arra, hogy éljél: az Ige Megtestesülése által hatalom adatott, hogy a nagy távolságból visszatérjél alkotódhoz, hogy felismerjed igazi szülődet, hogy szolgából szabaddá válj, hogy idegenből fiúvá lépj elő, hogy aki romlandó testben születél, az Isten lelkének erejéből újjászülessél, hogy elnyerd a kegyelem által azt, amit nem nyerhettél el a természet által, s ha a gyermekké fogadás lelke által az Isten Fiát megismerheted, az Isten atyádnak merjed szólítani! A rossz lelkiismeret vádló súlyától megszabadultan a mennyei országra áhítozzál; Isteni segítséggel ellátva az Isten akaratát cselekedj; az angyalokat utánozzad a földön; a halhatatlan természet erejével táplálkozzál; az ellenség kísértései ellen az atyai gondviselésben biztosan viaskodjál; s ha a mennyei hadsereg hűségjelét megőrzöd, ne kételkedjél abban, hogy az örök Király győzedelmes táborában a győzelemért koronában részesülsz, amikor az igazaknak előkészített feltámadás a mennyek országának sorsközösségébe majd felvesz téged.

Mivel pedig ily nagy reménységből ered a mi bizalmunk, kedveseim, azért a hitben, melyre alapozva vagytok, szilárdan megmaradjatok, nehogy ugyanaz a Kísértő, kinek uralma alól titeket kiszabadított immár Krisztus, valami csellel újra rászedjen titeket. Nehogy még ennek napnak örömeit is megrontsa csalárdságának művészetével bemesélve némely egyszerűbb lelkeknek pestises sugallatával, hogy ünnepünknek ezen napja nem annyira Krisztus születése miatt, hanem mint mondják, az Új Nap születése miatt tiszteletre méltó. Kiknek szíve sűrű sötétségbe van takarva, s az igazi fénynek növekedésétől igencsak távol áll, hiszen pogányság legostobább tévedései vonzzák őket. S mivel nem tudják elméjüket a fölé, amit testi szemlélettel meglátnak, fölemelni, a világ világító szolgálattevőit Istennek kijáró tisztelettel tisztelik. Távol legyen a krisztusi lelkektől az efféle istentelen babonáság és csodaleső hazudozás. Az örökkévalótól mérhetetlen távolságban van az időbeli, a szellemitől a testi, a uralkodótól a neki alávetett. Mert habár csodálatra méltó e dolgok szépsége, de nincs bennük semmi imádatra méltó isteni. Azt az erőt, azt a bölcsességet, azt a fenséget kell tisztelnünk, mely a világ egyetemét a semmiből teremtette, és meghatározván mindennek formáját és mértékét, minden földi és a mennyei létezőt mindenható értelmével a létbe hozott. A nap, a hold és a csillagok hasznosak azoknak, akik belőlük hasznot merítenek és ékesek azoknak, akik nézik őket. De úgy, hogy miattuk az alkotónak adnak hálát, s Istent imádják, aki alkot, nem pedig a teremtményt, mely szolgál. Dicsérjétek tehát az Istent, kedveseim, minden művében és minden ítéletében. Legyen meg bennetek nem kételkedő hit a szüzi születésben. Az ember helyreállításának szentséges, isteni misztériumát szent és szennyezetlen istenszolgálatlaltal tiszteljétek. Öleljétek át Krisztust, amikor a mi testünk valóságában megszületik, hogy majdan ugyanőt, a dicsőség Istenét amikor fenségében uralkodik, meglátni méltók legyetek. Ki az Atyával és a Szentlélekkel együtt megmarad az istenség egységében mindörökkön örökké. Amen.